

3. ULUSLARARASI MESLEKSEL VE ÇEVRESEL HASTALIKLAR KONGRESİ

MARITIM PINE BEACH HOTEL, ANTALYA
03-07 MART 2019

3rd INTERNATIONAL OCCUPATIONAL AND ENVIRONMENTAL DISEASES CONGRESS

MARITIM PINE BEACH HOTEL, ANTALYA
MARCH 03-07, 2019

SÖZEL BİLDİRİLER
ORAL PRESENTATIONS

OP-062

MARMARA ÜNİVERSİTESİ BAŞIBÜYÜK SAĞLIK KAMPÜSÜ BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNDE ÇOKLU MEDYA KULLANIMININ İNCELENMESİ

Şalva T, Hıdıroğlu S, Aşkın M. , Çağdaşer Ç. , Kurnaz S. , Nas S.H. , Tursun N.Karavuş M.

Giriş: *Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün kişilerin sahip olduğu teknolojik cihazların ve kullanılan farklı sosyal medya ağlarının sayısı artıyor. Kişiler aynı anda telefonları ile konuşurken laptoplarında çalışmalarını yapıyor, televizyon izlerken telefonda, bilgisayarlarında veya tabletlerinde internet bağlantısından yararlanabiliyor,oyun oynayabiliyorlar. Çoklu medya kullanımı(media multitasking) , "Aynı anda birden çok medya aktivitesi ile uğraşmak" olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmanın genel amacı Marmara Üniversitesi Başıbüyük Sağlık Kampüsü birinci sınıf öğrencilerinde çoklu medya kullanımının incelenmesidir.*

Metod: *Evren olarak Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Ebelik Bölümleri 1. sınıf öğrencileri seçilen bu çalışmaya toplamda 459 kişi katılmıştır.Kesitsel çalışma tipi kullanılan bu araştırmada veriler amaç doğrultusunda hazırlanıp uygulanan anket formları ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen toplam 459 anketin tamamı değerlendirmeye alınmış olup, elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı ile analiz edilmiştir.*

Sonuç: *Katılımcıların %15'i (n=69) sıklıkla, %46,4'ü (n=213) bazen, %28,8'i (n=132)nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadır, %8,1'i (n=37) iki veya daha fazla aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır. Kadınların %12,7'si (n=41) sıklıkla, %50'si (n=161) bazen iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanırken, erkeklerde bu oranlar sırasıyla %21,1 (n=27) ve %40,6 (n=52)'dir. Medyayı çoklu kullanmanın kendisi üzerinde yararlı etkisi olduğunu düşünen katılımcıların oranı %32,5 iken %28,1'i zararlı etkisi olduğunu, %29,6'sı (n=136) herhangi bir etkisi olmadığını düşünmektedir.*

Tartışma: *Çoklu medya kullanımında cinsiyet belirleyici faktörlerden biri olarak bulunmuştur. Bir diğer anlamlı sonuç ise çoklu medya kullanımı ve ailenin eğitim ve gelir düzeyi arasında bulunmuştur.Çoklu medya kullanımının anne babanın ayrı/birlikte olmasıyla,farklı fakültede okumakla ilişkisi bulunamamıştır.Gelecekte çoklu medya kullanımının daha da artacağı öngörüsü ile bu konu ile ilgili daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir.*

ABSTRACT

INVESTIGATION OF MEDIA MULTITASKING IN THE FIRST GRADE STUDENTS IN MARMARA UNIVERSITY, CAMPUS OF HEALTH SCIENCES

Introduction: *The number of technological devices and the various social media networks used by people is increasing day by day in our country just as it is in the whole world. People may work on their laptops while talk on their phones; they may benefit from the internet connection on their phones, computers or tablets or play games while they watch television. Media multitasking is defined as "engaging with multiple media activities at the same time". The general aim of this study is to investigate media multitasking in the first-grade students in Marmara University, Campus of Health Sciences.*

Method: *A total of 459 students participated in this study the population of which was selected as the first-grade students in Marmara University Medical Faculty, Faculty of Dentistry, Faculty of Health Sciences, Departments of Nursing and Midwifery. In this research using cross-sectional study type, data were gathered with questionnaire forms prepared and applied according to the purpose. All the 459 questionnaires obtained at the end of the research were evaluated, and the obtained data were analysed by SPSS statistical package program.*

Conclusion: *15% of the participants (n=69) frequently used two or more devices together; 46.4% (n=213) occasionally used them together; 28.8% (n=132) rarely used them together and 8.1% (n=37) never used them together. While 12.7% of women (n=41) frequently used two or more media devices together and 50% (n=161) occasionally used them together; these rates were 21.1% (n = 27) and 40.6% (n = 52) in males respectively. While the rate of the participants who thought that media multitasking had beneficial effects on them was 32.5%; 28.1% of them thought that it had harmful effects and 29.6% of them (n=136) thought that it had no effects.*

Discussion: *Gender was found to be one of the determining factors in media multitasking. Another significant result was found between media multitasking and the education and income level of the family. No relation was found between media multitasking and the parents' being together/separated or studying in a different university.*

GİRİŞ VE AMAÇ

Her gün yeni teknolojik cihazlarla birlikte yeni sosyal medya araçları da ortaya çıkıyor (Facebook, Twitter, Instagram gibi). Her bir cihazın, her bir sosyal medya aracının farklı bir fonksiyonu ve kullanım amacı bulunduğu için hitap ettiği populasyon da değişiyor. Özellikle Z kuşağı denilen 2000'li yıllarda teknoloji çağına doğan çocuklar medyayı hayatlarının olmazsa olmaz bir parçası haline getirmiştir.

We Are Social Sosyal Medya Ajansı, ABD İstatistik Bürosu'nu kaynak göstermek suretiyle, 2015 yılında yayımladığı "Global Digital Statistics 2015" çalışmasında Türkiye'de 69,6 milyon mobil kullanıcı bulunduğunu göstermiştir. Türkiye'deki internet kullanıcıları gün içerisinde ortalama 4 saat 37 dakikayı internette, 2 saat 51 dakikayı mobil internette ve 2 saat 56 dakikayı ise sosyal medyada geçirmektedir. Kullanıcıların televizyon başında geçirdiği süre ise günde ortalama 2 saat 17 dakika olarak belirtilmiştir. En çok kullanılan sosyal ağlara bakıldığında Facebook, WhatsApp ve Facebook Messenger ilk üçü oluştururken, onları Twitter, Google+ ve Skype takip etmektedir (Bulut,Mehmet 2013)(1). Türkiye İstatistik Kurumu(TUİK) 2016 yılında ülkedeki 16-74 yaş arası bireylerdeki bilgisayar kullanımı oranını %54,9 olarak açıklarken, bu oranların erkeklerde %64,1, kadınlarda ise %45,9 olduğunu belirterek sosyal medya kullanımda cinsiyete bağlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Aynı raporda Türkiye genelinde İnternet erişim imkanına sahip hanelerin oranı %76,3 dür, yani yaklaşık olarak ülkemizde on hanenin sekizi internet erişim imkanına sahiptir(2).

Çoklu medya kullanımı (media multitasking),yapılan bir çalışmada "Aynı anda birden çok medya aktivitesi ile uğraşmak" olarak tanımlanmıştır (Foehr G.,2006)(3). Başka bir çalışmada ise "Dijital yerlilerin bir yandan internette gezinirken bir yandan cep telefonu ile mesaj yazması veya müzik dinlemesi gibi birkaç işi aynı anda yapabilmesi özelliği" olarak ifade edilmiştir. (4). Son dönemlerde popüler bir konu haline gelmeye başlayan çoklu medya kullanımı, dünyadaki birçok araştırmacının da dikkatini çekmeyi başarmıştır. Şu anda çoklu medya kullanımıyla ilgili yabancı ülkelerde yapılan birkaç çalışma olmasına rağmen, ülkemizde bu konu ile ilgili herhangi bir literatür gösterilememiştir. Buradan yola çıkılarak ana fikri oluşturulan çalışmamızın genel amacı Marmara Üniversitesi Başıbüyük Sağlık Kampüsü birinci sınıf öğrencilerinde çoklu medya kullanımının incelenmesidir. Literatür taraması sonucunda populasyon olarak üniversite öğrencileri seçilmiştir. Çalışmanın spesifik amaçları ise çalışılacak populasyondaki çoklu medya kullanımının cinsiyete, anne-baba öğrenim durumuna, ekonomik duruma, aile bütünlüğüne, fakülteye ve benzeri faktörlere göre farklılıklarının incelenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmamız üniversite öğrencilerinde çoklu medya kullanımını incelemeyi amaçlayan kesitsel bir çalışmadır. Öğrencilere güncel literatüre dayalı yapılandırılmış sorular içeren bir anket formu dağıtılmıştır, anketteki sorular gözlem altında öğrenciler tarafından yanıtlanmıştır.

Araştırmanın evreni Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Ebelik Bölümleri 1. sınıf öğrencilerinden oluşan ve 615 kişidir. Anketimize 459 kişi katılmıştır.

Sosyo-Demografik özellikler: Bu kısım katılımcıların;Cinsiyeti,Yaşı,Bölümü,Ailesinin sosyoekonomik arka planını incelemeye yönelik,Anne babanın birlikteliği,Eğitim durumları,Gelir düzeyleri ve teknolojik aletlerin, örneğin televizyon, bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb. Katılımcının en sık kullandığı sosyal medya platformları yine birden fazla seçeneğin işaretlenebileceği şekilde düzenlenmiştir Katılımcıların çoklu medya kullanım öncelikle aynı anda iki ya da daha fazla aygıtın kullanım sıklığı sorusu ile sorgulandıktan sonra her bir teknolojik alet için ayrı bir tablo düzenlenmiş ve bu tabloda belirtilen aletle kullanılan diğer aletler ve bu aletlerin beraber kullanım sıklıkları "sıklıkla", "bazen", "nadiren" ve "hiç" seçenekleri ile derecelendirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmamıza 459 kişi katılmıştır. Evrenimiz 615 kişi, geri dönüt oranımız %74,6. Anketimizi tıp fakültesi öğrencilerinden 173 kişi (%88,7'si), diş hekimliği fakültesi öğrencilerinden 109 kişi (%83,8'i), ebelik bölümü öğrencilerinden 57 kişi (%81,4'ü), hemşirelik bölümü öğrencilerinden 120 kişi (%54,5'i) cevaplamıştır.

Katılımcılarımızın 172'si (%37,7) tıp fakültesi, 109'u (%23,7) diş hekimliği fakültesi, 57'si (%12,4) ebelik bölümü, 120 'si (%26,1) hemşirelik bölümü öğrencileridir. Katılımcıların 327'si (%71,4) kadındır. Katılımcıların 415'inin (%90,4) annesi ile babası bir aradadır. Katılımcıların 133'ünün (%28,9) anne eğitim düzeyi üniversite ve üzeri, 89'unun (%19,3) annesi lise mezunu, 210'unun (%45,7) annesi ilkokul/ortaokul mezunudur ve 24'ünün (%5,2) annesi okur yazar değildir. Katılımcıların 186'sının (%40,5) baba eğitim düzeyi üniversite ve üzeri, 106'sının (%23) babası lise mezunu, 151'inin (%32,8) babası ilkokul/ortaokul mezunudur ve 6'sının (%1,3) babası okur yazar değildir.

Katılımcıların 165'inin (%37,7) annesi ve 386'sının (%90,4) babası son 3 aydır gelir getiren bir işte çalışmaktadırlar. 80'inin (%17,4) hane geliri 1,500 TL ve altı, 243'ünün (%52,9) 1,501-5,000 TL arasında, 122'sinin (%26,6) 5,001 TL ve üzeridir.

Katılımcıların 373'ünün (%81,3) evinde, 350'sinin (%80,6) aynı zamanda odasında internete erişimi bulunmaktadır.

Televizyon ve bilgisayarı %8,9'u (n=41) sıklıkla, %17'si (n=78) bazen, %24,4'ü (n=112) nadiren bir arada kullanmaktadır, %43,6'sı (n=200) televizyon ve bilgisayarı hiç bir arada kullanmamaktadır. Televizyon ve tablet türevlerini %2,2'si (n=10) sıklıkla, %9,8'i (n=45) bazen, %13,3'ü (n=61) nadiren bir arada kullanmaktadır, %65,8'i (n=302) televizyon ve tablet türevlerini hiç bir arada kullanmamaktadır. Televizyon ve oyun konsolunu %0,4'ü (n=2) sıklıkla, %2'si (n=9) bazen, %6,8'i (n=31) nadiren bir arada kullanmaktadır, %81'i (n=373) televizyon ve oyun konsolunu hiç bir arada kullanmamaktadır. Televizyon ve müzik çaları %5'i (n=23) sıklıkla, %10,9'u (n=50) bazen, %10'u (n=46) nadiren bir arada kullanmaktadır, %65,4'ü (n=300) televizyon ve oyun konsolunu hiç bir arada kullanmamaktadır.

Katılımcıların %1,3'ü (n=6) sıklıkla, %5'i (n=23) bazen, %7,2'si (n=33) nadiren bilgisayar ve tableti kullanmaktadır, %76,3'ü (n=350) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır. %1,3'ü (n=6) sıklıkla, %3,1'i (n=14) bazen, %5'i (n=23) nadiren bilgisayar ve oyun konsolunu bir arada kullanmaktadır, %79,5'i (n=365) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır. %8,1'i (n=37) sıklıkla, %13,7'si (n=63) bazen, %6,3'ü (n=29) nadiren bilgisayar ve müzik çaları bir arada kullanmaktadır, %61'i (n=280) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır.

Katılımcıların %0,2'si (n=1) sıklıkla, %2'si (n=9) bazen, %3,3'ü (n=15) nadiren tablet ve oyun konsolunu bir arada kullanmaktadır, %65,4'ü (n=300) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır. %1,7'si (n=8) sıklıkla, %5,9'u (27) bazen, %4,4'ü (n=20) nadiren tablet ve müzik çaları bir arada kullanmaktadır, %62,5'i (n=287) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır. %0,7'si (n=3) sıklıkla, %3,5'i (n=16) bazen, %2,2'si (n=10) nadiren oyun konsolu ve müzik çaları bir arada kullanmaktadır, %58,8'i (n=270) bu iki aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadır.

Televizyon izlerken telefonu katılımcıların %59,3'ü sıklıkla, %22,7'si bazen, %6,1'i nadiren kullanmaktadır, %7,8'i televizyon izlerken telefonunu hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken televizyon izlemeyi %17'si sıklıkla, %34,4'ü bazen, %14,8'i nadiren yapmaktadır, %26,8'i telefonu kullanırken hiç televizyon izlememektedir. Bilgisayar kullanırken telefonu katılımcıların %38,8'i sıklıkla, %33,8'i bazen, %10,5'i nadiren kullanmaktadır, %9,2'i bilgisayar kullanırken telefonunu hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken bilgisayarı %16,3'ü sıklıkla, %28,5'i bazen, %19,8'i nadiren kullanmaktadır, %27,7'si telefonu kullanırken hiç bilgisayar kullanmamaktadır.

Yemek yerken en sık telefon (%35,7; n=164) ve televizyon (%19,8; n=91) kullanılmaktadır. Sosyal ortamdayken en sık telefon (%59,5; n=273) kullanılmaktadır. Kitap okurken en sık telefon (%27,2; n=125) kullanılmaktadır. Araba kullanırken en sık telefon (%11,1; n=51) kullanılmaktadır. Spor yaparken en sık telefon (%27,9; n=128) kullanılmaktadır. Ders çalışırken en sık telefon (%46,6; n=214) kullanılmaktadır.

Medyayı çoklu kullanmanın kadınların %31,2'si (n=98) kendisine yararlı olduğunu, %33,8'i (n=106) kendisine zararlı olduğunu, %29,9'u (n=94) kendisine bir etkisi olmadığını düşünmektedir; erkeklerin %42'si (n=50) kendisine yararlı olduğunu, %19,3'ü (n=23) kendisine zararlı olduğunu, %35,3'ü (n=42) kendisine bir etkisi olmadığını düşünmektedir (p=0,16).

Anne eğitim düzeyi ortaokul mezunu ve altı olanların %9,6'sı (n=22) sıklıkla, %47,4'ü (n=109) bazen, %32,2'si (n=74) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar. Anne eğitim düzeyi lise mezunu olanların %18,2'si (n=16) sıklıkla, %42'si (n=37) bazen, %29,5'i (n=26) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar. Anne eğitim düzeyi üniversite mezunu ve üzeri olanların %23,1'i (n=30) sıklıkla, %50,8'i (n=66) bazen, %23,8'i (n=31) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar

Annesi son 3 ayda eve gelir getirenlerin %19,6'sı (n=32) sıklıkla, %51,5'i (n=84) bazen, %25,2'si (n=41) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlarr. Annesi son 3 ayda eve gelir getirmeyenlerin %12,7'si (n=34) sıklıkla, %45,1'i (n=121) bazen, %31,3'ü (n=84) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar (p=0,008).

Baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ve altı olanların %10,5'i (n=16) sıklıkla, %44,7'si (n=68) bazen, %30,9'u (n=47) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar. Baba eğitim düzeyi lise mezunu olanların %12,4'ü (n=13) sıklıkla, %45,7'si (n=48) bazen, %36,2'si (n=38) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlarr. Baba eğitim düzeyi üniversite mezunu ve üzeri olanların %20,7'si (n=38) sıklıkla, %50'si (n=92) bazen, %24,5'i (n=45) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar (p=0,004).

Babası son 3 ayda eve gelir getirenlerin %15,3'ü sıklıkla, %46,1'i bazen, %31,6'sı nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar. Babası son 3 ayda eve gelir getirmeyenlerin %2,6'sı sıklıkla, %64,1'i bazen, %12,8'i nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar (p=0,000).

Kendisini 0-4 (az) sosyal tanımlayanların %6,6'sı (n=6) sıklıkla, %42,9'u (n=39) bazen, %34,1'i (n=31) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar, %16,5'i (n=15) iki veya daha fazla aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadırlar. Kendisini 5-6 (orta) sosyal tanımlayanların %15,5'i (n=26) sıklıkla, %49,4'ü (n=83) bazen, %29,2'si (n=49) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar, %6'sı (n=10) iki veya daha fazla aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadırlar. Kendisini 7-10 (çok) sosyal tanımlayanların %19,9'u (n=37) sıklıkla, %47,3'ü (n=88) bazen, %26,9'u (n=50) nadiren iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanmaktadırlar, %5,9'u (n=11) iki veya daha fazla aygıtı hiç bir arada kullanmamaktadırlar (p=0,005). Televizyon izlerken telefonu kadınların %67,4'ü (n=213) sıklıkla, %20,9'u (n=66) bazen, %5,7'si (n=18) nadiren kullanmaktadır, %6'sı (n=19) televizyon izlerken hiç telefonu kullanmamaktadır. Televizyon izlerken telefonu erkeklerin %47,2'si (n=58) sıklıkla, %30,9'u (n=38) bazen, %8,1'i (n=10) nadiren kullanmaktadır, %13,8'i (n=17) televizyon izlerken hiç telefonu kullanmamaktadır (p=0,001).

Televizyon ve bilgisayarı tıp fakültesi öğrencilerinin %14,2'si (n=23) sıklıkla, %21,6'sı (n=35) bazen, %25,3'ü (n=41) nadiren bir arada kullanmaktadır, %38,9'u (n=63) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı ebelik bölümü öğrencilerinin %3,8'i (n=2) sıklıkla, %9,4'ü (n=5) bazen, %22,6'sı (n=12) nadiren bir arada kullanmaktadır, %64,2'si (n=34) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin %12,3'ü (n=13) sıklıkla, %22,6'sı (n=24) bazen, %33'ü (n=35) nadiren bir arada kullanmaktadır, %32,1'i (n=34) bu ikiliyi hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı hemşirelik bölümü öğrencilerinin %2,7'si (n=3) sıklıkla, %12,7'si (n=14) bazen, %21,8'i (n=24) nadiren bir arada kullanmaktadır, %62,7'si (n=69) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır (p=0,000).

Bilgisayar kullanırken telefonu tıp fakültesi öğrencilerinin %40,6'sı (n=67) sıklıkla, %41,8'i (n=69) bazen, %9,1'i (n=15) nadiren kullanmaktadır, %8,5'i (n=14) bilgisayar kullanırken hiç telefonu kullanmamaktadır. Bilgisayar kullanırken telefonu ebelik bölümü öğrencilerinin %41,7'si (n=20) sıklıkla, %31,2'si (n=15) bazen, %6,2'si (n=3) nadiren kullanmaktadır, %20,8'i (n=10) bilgisayar kullanırken hiç telefonu kullanmamaktadır. Bilgisayar kullanırken telefonu diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin %41,9'u (n=44) sıklıkla, %40'ı (n=42) bazen, %15,2'si (n=16) nadiren kullanmaktadır, %2,9'u (n=3) bilgisayar kullanırken hiç telefonu kullanmamaktadır. Bilgisayar kullanırken telefonu hemşirelik bölümü öğrencilerinin %44,8'i (n=47) sıklıkla, %27,6'sı (n=29) bazen, %13,3'ü (n=14) nadiren kullanmaktadır, %14,3'ü (n=15) bilgisayar kullanırken hiç telefonu kullanmamaktadır (p=0,011).

Telefon kullanırken bilgisayarı tıp fakültesi öğrencilerinin %21,8'i (n=34) sıklıkla, %37,2'si (n=58) bazen, %18,6'sı (n=29) nadiren kullanmaktadır, %22,4'ü (n=35) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken bilgisayarı ebelik bölümü öğrencilerinin %9,6'sı (n=5) sıklıkla, %21,2'si (n=11) bazen, %23,1'i (n=12) nadiren kullanmaktadır, %46,2'si (n=24) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken bilgisayarı diş hekimliği fakültesi öğrencilerinin %21,5'i (n=23) sıklıkla, %31,8'i (n=34) bazen, %26,2'si (n=28) nadiren kullanmaktadır, %20,6'sı (n=22) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken bilgisayarı hemşirelik bölümü öğrencilerinin %11,9'u (n=13) sıklıkla, %25,7'si (n=28) bazen, %20,2'si (n=22) nadiren kullanmaktadır, %42,2'si (n=46) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır (p=0,001).

Televizyon ve bilgisayarı odasında internete erişimi bulunanların %11,4'ü (n=38) sıklıkla, %20,5'i (n=68) bazen, %27,4'ü (n=91) nadiren bir arada kullanmaktadır, %40,7'si (n=135) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı odasında internete erişimi bulunmayanların %2,6'sı (n=2) sıklıkla, %9,2'si (n=7) bazen, %22,4'ü (n=17) nadiren bir arada kullanmaktadır, %65,8'i (n=50) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır (p=0,000).

Telefon kullanırken bilgisayarı odasında internete erişimi bulunanların %21'i (n=68) sıklıkla, %34'ü (n=110) bazen, %21,9'u (n=71) nadiren kullanmaktadır, %23,1'i (n=75) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır. Telefon kullanırken bilgisayarı odasında internete erişimi bulunmayanların %5,2'si (n=4) sıklıkla, %23,4'ü (n=18) bazen, %24,7'si (n=19) nadiren kullanmaktadır, %46,8'i (n=36) telefon kullanırken bilgisayarı hiç kullanmamaktadır (p=0,000).

Televizyon ve bilgisayarı sosyal faaliyetlere sık (her gün veya haftada birkaç kez) katıldığını belirtenlerin %12,5'i (n=32) sıklıkla, %22,6'sı (n=58) bazen, %28'i (n=72) nadiren bir arada kullanmaktadır, %37'si (n=95) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı sosyal faaliyetlere bazen (ayda birkaç kez) katıldığını belirtenlerin %6,2'si (n=9) sıklıkla, %13,1'i (n=19) bazen, %22,1'i (n=32) nadiren bir arada kullanmaktadır, %58,6'sı (n=85) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı sosyal faaliyetlere hiç katılmadığını belirtenlerin %0'ı sıklıkla, %0'ı bazen, %30,4'ü (n=7) nadiren bir arada kullanmaktadır, %69,6'sı (n=16) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır (p=0,000).

Televizyon ve bilgisayarı anne eğitim düzeyi ortaokul mezunu ve altı olanların %5'i (n=11) sıklıkla, %15'i (n=33) bazen, %25'i (n=55) nadiren bir arada kullanmaktadır, %55'i (n=121) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı anne eğitim düzeyi lise mezunu olanların %9,5'i (n=8) sıklıkla, %19'u (n=16) bazen, %29,8'i (n=25) nadiren bir arada kullanmaktadır, %41,7'si (n=35) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır. Televizyon ve bilgisayarı anne eğitim düzeyi üniversite mezunu ve üzeri olanların %17,7'si (n=22) sıklıkla, %23,4'ü (n=29) bazen, %25'i (n=31) nadiren bir arada kullanmaktadır, %33,9'u (n=42) bu ikiliyi bir arada hiç kullanmamaktadır (p=0,000).

Baba eğitim düzeyi ortaokul mezunu ve altı olanların %12,7'si (n=18) sıklıkla, %28,9'u (n=41) bazen, %16,2'si (n=23) nadiren bilgisayar kullanırken telefonu kullanmaktadır, %42,3'ü (n=60) bilgisayar kullanırken hiç telefon kullanmamaktadır. Baba eğitim düzeyi lise mezunu olanların %13,9'u (n=14) sıklıkla, %31,7'si (n=32) bazen, %24,8'i (n=25) nadiren bilgisayar kullanırken telefonu kullanmaktadır, %29,7'si (n=30) bilgisayar kullanırken hiç telefon kullanmamaktadır. Baba eğitim düzeyi üniversite mezunu ve üzeri olanların %23,3'ü (n=40) sıklıkla, %32,6'sı (n=56) bazen, %25'i (n=43) nadiren bilgisayar kullanırken telefonu kullanmaktadır, %19,2'si (n=33) bilgisayar kullanırken hiç telefon kullanmamaktadır (p=0,001).

Bilgisayarı ödev amaçlı katılımcıların %44'ü (n=202) sıklıkla, %32,2'si (n=148) bazen, %8,7'si (n=40) nadiren kullanmaktadır, %1,9'u (n=9) ödev amaçlı bilgisayarı kullanmamaktadır, %13,1'i (n=60) bu soruya cevap vermemiştir. Bilgisayarı dizi, film seyretme amaçlı katılımcıların %43,3'ü (n=199) sıklıkla, %29,1'i (n=134) bazen, %6,9'u (n=32) nadiren kullanmaktadır, Bilgisayarı sosyal medya amaçlı katılımcıların %20,4'ü (n=94) sıklıkla, %22,8'i (n=105) bazen, %18,9'u (n=87) nadiren kullanmaktadır, Bilgisayarı müzik dinleme amaçlı katılımcıların %32,2'si (n=148) sıklıkla, %25,4'ü (n=117) bazen, %13,9'u (n=64) nadiren kullanmaktadır. Bilgisayarı oyun oynama amaçlı katılımcıların %13,9'u (n=64) sıklıkla, %14,8'i (n=68) bazen, %15,4'ü (n=71) nadiren kullanmaktadır, %38,3'ü (n=176) oyun oynama amaçlı bilgisayarı kullanmamaktadır, %17,4'ü (n=80) bu soruya cevap vermemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çoklu medya kullanımı (multitasking), günümüzde hızla gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği görece yeni bir tanım ve araştırma alanı olup yurt dışında çalışmaların sayıca giderek arttığı ancak Türkiye'de yeterli literatürün henüz bulunmadığı bir araştırma konusudur. Literatürde internet ve oyun bağımlılığı ile ilgili araştırmalar yoğunlukta olup en son DSM-5'te[8] "İnternet Oyun Oynama Bozukluğu (İOOB)" şeklinde tanımlansa da ifade konusunda dil birliği olmayıp konuyla ilgili "internet bağımlılığı", "patolojik internet kullanımı", "düzensiz internet kullanımı" şeklinde tanımlar bulmak mümkün olduğu gibi, çoklu medya kullanımının da üzerinde görüş birliği sağlanan tam bir tanımı yoktur. Dahası bunun bağımlılık gibi sağlığı tehdit edici bir duruma zemin hazırlayıp hazırlamadığı, insanlara ne gibi kazanımlar sağladığı veya ne açıdan zararlı olabileceği tartışma konusudur. Bazı araştırmalarda çoklu görevlerin bireyler açısından olumlu ve olumsuz etkilerinin bulunmasına rağmen olumsuz etkilerinin daha çok olduğu düşünülmektedir[9]. Başka bir araştırmada ise çoklu medya kullanımının duyu entegrasyonu becerisi üzerine pozitif etkisi olduğu belirtilmiştir[10]. Çoklu medya kullanımının özellikle gözlendiği yeni neslin, gelişen yeni teknoloji ortamlarındaki zihinsel süreçlerinin iyi tanımlanması ve gerek sosyal yaşamları gerekse eğitim ortamlarının buna göre düzenlenmesi gerektiği de yine başka bir çalışmada vurgulanan önemli çıkış noktalarından biridir[11].
Bu araştırmada da üniversite öğrencilerinin çoklu medya kullanımı davranışının çeşitli bağımsız değişkenler ile ilişkisi ortaya konularak bu konuyla ilgili fikir oluşturulması ve konuyla ilgili yapılacak diğer çalışmalara ışık tutması hedeflenmiştir.

Araştırmamızda, katılımcıların %80,6'sının odasında internete; %84,5'inin evinde, %64,8'inin aynı zamanda odasında bilgisayara erişiminin olduğu tespit edilmiştir. Evinde akıllı telefon bulundurma oranı %97,6'dır. Bu oranlar, TÜİK'in 16-74 yaş grubundaki bireyleri kapsayan 2016 hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması verileriyle de çok yakın çıkmıştır[12]. Odasında internete erişimi bulunan katılımcıların, iki veya daha fazla aygıtı kullanma oranı daha fazladır.

En sık kullanılan medya araçları sırasıyla telefon (uygulamalar arasında en sık whatsapp), bilgisayar, tv, müzik çalar, tablet, oyun konsolu, Kindle olmuştur. Bazı çalışmalarda müzik çalar kullanımı daha fazla bulunmuş ve yabancı çalışmalarda e-mail kullanımı ayrı olarak ele alınmış olsa da literatürde de genel olarak bu sıralamaya paralel sonuçlar çoğunluktadır[13], [14]. Yemek yeme, sosyal ortamlarda bulunma, araba kullanma, kitap okuma, spor yapma, ders çalışma gibi aktivitelere en sık eşlik eden medya aracı ise telefondur. Araba kullanırken ve ders çalışırken telefon kullanmanın dikkate olan olumsuz etkilerine dair araştırmaların mevcut olduğuna dikkat çekilmelidir. Sosyal ortamlarda telefon kullanımı da yine güncel ve eleştiriye açık bir konudur.

2012'de Kuveyt'te bir grup öğrenci üzerinde yapılan araştırmaya göre kadınların çoklu medya kullanımının, erkeklere göre daha fazla olduğu belirtilmiştir[13]. Araştırmamızda da kadınların, telefon-bilgisayar ve telefon-televizyon ikililerini erkeklere göre daha çok kullandığı ortaya çıkmıştır. Kullanım amacı açısından, erkeklerin özelikle telefon-bilgisayar ikilisini kadınlara oranla daha fazla eğlence için kullandıkları görülmüştür. Aynı şekilde yine kadınların, erkeklere göre daha sıklıkla kitap okuduğu görülmüştür. Bu durum bize cinsiyetin, çoklu medya kullanım süresini, şeklini ve diğer aktivite tercihlerini etkilediğini göstermekte.

Çoklu medya kullanımının anne babanın ayrı/birlikte olmasıyla ilişkisi bulunamamıştır. Ancak anne ve babanın eğitim düzeyi ve gelir düzeyi arttıkça tek başına televizyon izleme oranının düşerken çoklu medya kullanımı sıklığının arttığı görülmüştür. Bunun nedeni, eğitim düzeyi ile gelir düzeyi arasındaki anlamlı ilişkiye bağlı olarak bu ailelerin çocuklarının, belirli bir ekonomik harcama gerektiren medya araçlarına daha kolay erişim sağlaması, televizyon yerine bilgisayar ve akıllı telefon gibi daha pahalı ve kişisel medya araçlarını daha çok tercih etmesi olabilir. Aynı şekilde ailenin gelir ve eğitim düzeyiyle kişinin sosyal faaliyetlere katılma sıklığı da paralel seyretmektedir.

Araştırmamızda katılımcıların okudukları fakülte/bölüme göre, verdikleri yanıtlarda bir farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. Buna göre iki veya daha fazla aygıtı bir arada kullanım sıklığı tıp fakültesinde diğer fakülte/bölümlere göre daha fazla bulunmuştur. Bilgisayar kullanımının tıp fakültesi öğrencilerinde, televizyon kullanımının ebelik bölümünde daha fazla olduğu; kitap okuma sıklığının ise bölüm/fakültelere göre sırası ile ebelik, tıp, hemşirelik, diş hekimliği şeklinde olduğu görülmüştür. Kitap okuma sıklığındaki bu farkın, bölümler arasındaki cinsiyet dağılımı farklılığından da kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak araştırmamızda bölümlere/fakültelere göre tercih edilen medya ve diğer aktivitelerde farklılıklar gözlenebileceği ortaya konmuştur.

Kişinin sosyalleşme durumu ile çoklu medya kullanımı ve çoklu medya kullanımının yararlı olduğunu düşünme arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişi kendisini ne kadar sosyal tanımıyorsa ve sosyal faaliyetlere ne kadar çok katılıyorsa, çoklu medya kullanımı oranı ve çoklu medya kullanımını yararlı bulma oranı da ona paralel bir şekilde artmış bulunuyor. Burada sosyalleşmenin, artık medya araçları üzerinden gerçekleştirildiği veya medya araçları kullanımını gerektirdiği düşünülebilir. Günümüzde iletişimin ve sosyalleşme algısının eski yüz yüze görüşme anlayışını terk ederek yerini sosyal medya, internet, telefonlar üzerinden konuşma, mesajlaşmaya bıraktığını bu sonuçlardan da görebiliyoruz.

Anketimizin son soruları, katılımcıların kendi medya kullanımlarını değerlendirmesi ile ilgili olup insanların bu konudaki bakış açılarını öğrenmek amacıyla eklendi. Buna göre çıkan sonuçlar da şu şekildedir: Katılımcılar arasında, çoklu medya kullanımını yararlı gören, çoklu medya kullanımının zararlı olduğunu düşünen ve bu konuda kararsız olanların oranları hemen hemen birbirine eşittir. Ancak kadınlar, çoklu medya kullanımının zararlı olduğunu ve medya kullanımını azaltmaları gerektiğini erkeklere göre daha fazla düşünmektedir. Bölümler arasında ise, ebelik bölümü medya kullanımını azaltması gerektiğini daha fazla düşünmekte iken diş hekimliği fakültesindeki öğrencilerin çoğunluğu medya kullanımının azaltılmaması gerektiğini düşünmektedir. Bu farkın, bölümler arasındaki cinsiyet dağılımı farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmamızın çarpıcı bir sonucu da, medya/ekran kullanmak istemediği halde kendine engel olamadığını belirten katılımcıların oranının %32,5 çıkmasıdır. Bu oran medya kullanımının günlük hayatımızda ne denli yer ettiği ve kopamadığımız bir unsur olarak gün geçtikçe de yerleşmeye devam ettiği gerçeğini gözler önüne sermektedir. Gelecekte çoklu medya kullanımının da bir bağımlılığa dönüşebileceği her zaman akılda tutulmalıdır.

KAYNAKÇA

(1) Bulut, Mehmet (2013). Gençlik ve Sosyal Medya Raporu, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Eğitim, Kültür ve Araştırma Yayın No:79 Gençlik Araştırmaları Yayın No:4, ISBN:978-605-4858-03-3

(2) Türkiye İstatistik Kurumu , Sayı:21779,18 Ağustos 2016

(3) MEDIA MULTITASKING AMONG AMERICAN YOUTH:PREVALENCE, PREDICTORS AND PAIRINGS, Ulla G. Foehr, Ph.D.,December 2006

(4) Bilgiç, H. G., Duman, D., & Seferoğlu, S. S. (2011). Dijital yerlilerin özellikleri ve çevrim içi ortamların tasarlanmasındaki etkileri. *Akademik Bilişim*, 2-4.

(5) Kononova, Anastasia, and Saleem Alhabash. "When one medium is not enough: Media use and media multitasking among college students in Kuwait." *Journal of Middle East Media* 8.1 (2012).